

IGAZSÁGÜGYI MINISZTER

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: X/1514-0/2017	
Érkezett: 2017 JÚL 18.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 2 db	1

Dr. Sulyok Tamás úr,
az Alkotmánybíróság elnöke
részére

Iktatószám: XX-AJFO/56/.../2017

Alkotmánybíróság
Budapest

Tárgy: Alaptörvény E) cikk (2) és (4) bekezdésének, Q) cikk (3) bekezdésének és 25. cikkének értelmezésére irányuló indítvány

Tisztelt Elnök Úr!

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. § (1) bekezdése, illetve a mellékletként csatolt 2057/2017. számú Korm. határozatban foglalt felhatalmazás alapján a Kormány nevében

indítványozom,

hogy az Alkotmánybíróság értelmezze az Alaptörvény E) cikk (2) és (4) bekezdését, Q) cikk (3) bekezdését és 25. cikkét az alábbiakra tekintettel:

I.) Sérti-e Magyarország alkotmányos önazonosságát – különös tekintettel az Alaptörvény bírói hatalomról szóló 25. cikkére – az olyan nemzetközi szerződésnek az Alaptörvény E) cikk (2) és (4) bekezdése alapján történő kihirdetése, amely

a) nem tartozik az Európai Unió alapító szerződésai közé, illetve ami nem minősül uniós jogi aktusnak, de amelynek kizárólag az Európai Unió tagállamai lehetnek részesei,

b) egy, az uniós jog keretében létrehozott megerősített együttműködés hatékony végrehajtásának feltétele, és

c) egy olyan nemzetközi bírósági szervezetet hoz létre, amely

ca) egy adott – részben uniós jog, részben annak közvetítésével más nemzetközi megállapodás által körülhatárolt – ügycsoportban kizárólagos hatáskörrel rendelkezik,

cb) eljárása során az uniós jog, a részes tagállamok által – akár nem részes tagállamokkal vagy azok részvételével – kötött egyéb nemzetközi megállapodások és a nemzeti jog értelmezésére és alkalmazására is jogosult, és

cc) döntéseivel szemben a jogorvoslat kizárólag a felállítandó bíróság szervezetén belül biztosított.

II.) Amennyiben az I.) pontban foglalt nemzetközi szerződés az Alaptörvény E) cikk (2) és (4) bekezdése alapján nem hirdethető ki, melyek a feltételei az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdés második mondata alapján történő kihirdetésnek, különös tekintettel az Alaptörvény bírói hatalomról szóló 25. cikkére?

INDOKOLÁS

I. Az indítványozói jogosultság

Az Abtv. 38. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság hatáskörrel rendelkezik az Alaptörvény értelmezésére. Az erre irányuló indítványt a fenti rendelkezés szerint az Országgyűlés vagy annak állandó bizottsága, a köztársasági elnök, a Kormány, illetve az alapvető jogok biztosa terjesztheti elő.

A jelen alkotmánybíróági beadvány benyújtásáról a Kormány döntött a mellékletként csatolt 2057/2017. számú Korm. határozattal, és döntése kiterjed arra is, hogy az indítványt a Kormány nevében az igazságügyi miniszter küldje meg az Alkotmánybíróság részére.

Az Alkotmánybíróság 22/2016. (XII. 5.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) kimondta, hogy „[a]z Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során, erre irányuló indítvány alapján vizsgálhatja, hogy az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló közös hatáskörgyakorlás sérti-e az emberi méltóságot, más alapvető jogot, vagy Magyarország szuverenitását, illetve történeti alkotmányán alapuló önazonosságát.” Tekintettel arra, hogy az indítványban foglalt kérdés – a lentiekben kifejtettek szerint – szoros összefüggésben áll Magyarország európai uniós együttműködésben való részvételével, alkotmányos önazonosságának terjedelmével, illetve az uniós jog hatékony érvényesülésének elvével, álláspontom szerint az Alkotmánybíróság hatásköre ebben a vonatkozásban is fennáll.

II. A konkrét ügy

Az Alaptörvény értelmezésének szükségessége az alábbi kontextusban merült fel.

1. A európai szabadalmi rendszer fejlődésének új tendenciái

A nemzeti szabadalmak harmonizációjára törekvés hosszú múltra tekint vissza. Ennek központi eleme az európai szabadalmak megadásáról szóló 1973. október 5-i Müncheneri Egyezmény (Európai Szabadalmi Egyezmény, a továbbiakban: ESZE).

Ehhez az Európai Unió valamennyi tagállama, így Magyarország¹ is csatlakozott. A továbbfejlesztés igénye az Európai Unió egésze számára egységes szabadalom kialakítása kapcsán fogalmazódott meg. A Tanács 2011/167/EU határozata (2011. március 10.) az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén megvalósítandó megerősített együttműködésre való felhatalmazásról a résztvevő tagállamoknak az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén való együttműködési hajlandóságát juttatta kifejezésre. E tanácsi határozat (11) preambulumbekkezdése az együttműködés alapvető céljait az alábbiak szerint összegzi:

„Az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén létrejövő megerősített együttműködés célja a tudományos és technológiai haladás, valamint a belső piac működésének serkentése. A tagállamok egy csoportjára érvényes egységes szabadalmi oltalom létrehozása javítaná a szabadalmi oltalom színvonalát azáltal, hogy a részt vevő tagállamok területén lehetőséget teremt egységes szabadalmi oltalom megszerzésére, valamint azáltal, hogy e területekre kiterjedően megszüntetné a költségeket és a bonyolult ügyintézését. Ily módon az EUSZ 20. cikkének (1) bekezdése értelmében előmozdítja az Unió célkitűzéseit, védi az Unió érdekeit, és erősíti az integráció folyamatát.”

E célok megvalósításának részeként került elfogadásra

- az Európai Parlament és a Tanács 1257/2012/EU rendelete (2012. december 17.) az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén megvalósítandó megerősített együttműködés végrehajtásáról (a továbbiakban: egységes szabadalmi oltalomról szóló rendelet), amelynek célja a belső piac igényeit kiszolgáló, a megerősített együttműködésben részt vevő tagállamok területén hatályos, egységes hatályú európai szabadalom létrehozása,
- illetve a Tanács 1260/2012/EU rendelete (2012. december 17.) az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén megvalósítandó megerősített együttműködésnek az alkalmazandó fordítási szabályok tekintetében történő végrehajtásáról (a továbbiakban: nyelvi rendelet), amelynek értelmében az egységes hatályú európai szabadalmaknak a ratifikáló tagállamok területén való hatályosulásához nem lesz szükség további fordítások benyújtására azt követően, hogy az európai szabadalmat megadták, a megadott szabadalom szövegét pedig (a leírást a megadás nyelvén, azaz angolul, németül vagy franciául, az igénypontokat pedig mindhárom nyelven) közzétették.

A rendeletek a jogviták elbírálására vonatkozó szabályokat nem tartalmazzak, azok nélkül azonban hatékonyan nem alkalmazhatók, nem érvényesülhetnek. Így a rendeletek hatálybalépése az Egységes Szabadalmi Bíróságról szóló megállapodás (a továbbiakban: ESZB-megállapodás) hatálybalépéséhez kötődik.²

¹ Ld. az európai szabadalmak megadásáról szóló 1973. október 5-i Müncheni Egyezmény (Európai Szabadalmi Egyezmény) kihirdetéséről szóló 2002. évi L. törvényt, illetve az Európai Szabadalmi Egyezmény 2000-ben felülvizsgált szövegének kihirdetéséről szóló 2007. évi CXXX. törvényt.

² Az egységes szabadalmi oltalomról szóló rendelet 18. cikk (2) bekezdése szerint „[e]zt a rendeletet 2014. január 1-je vagy az Egységes Szabadalmi Bíróságról szóló megállapodás (a továbbiakban: megállapodás) hatálybalépésének napja közül a későbbi időponttól kezdve kell alkalmazni.” A nyelvi

2. Az Egységes Szabadalmi Bíróság jellemzői

Az Egységes Szabadalmi Bíróság (a továbbiakban: ESZB) tehát az Európai Unió 25 tagállama által aláírt nemzetközi szerződés alapján létrejövő szupranacionális bírói fórum, amely a „hagyományos” európai és az egységes hatályú európai szabadalmak bitorlásával és érvényességével kapcsolatos jogvitákban jár el.

„Az Egységes Szabadalmi Bíróság a szerződő tagállamok közös bírósága, ennek megfelelően pedig ugyanazoknak az uniós jogból fakadó kötelezettségeknek kell eleget tennie, mint a szerződő tagállamok nemzeti bíróságainak.” [ESZB-megállapodás³ 1. cikk] Az ESZB azonban nem része az Európai Unió bírósági rendszerének, amelyet az Európai Unióról szóló Szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 19. cikk (1) bekezdése tételez: *„[a]z Európai Unió Bírósága a Bíróságból, a Törvényszékből és különös hatáskörű törvényszékekből áll.”* Szintén nem szerepel az EUSZ 13. cikk (1) bekezdésében szereplő, az Unió intézményeit tartalmazó taxatív felsorolásban.⁴ Így az ESZB vélhetően a nemzetközi jog értelmében egy jogi személyiséggel rendelkező szervezetnek tekinthető.⁵

Az ESZB kizárólagos hatáskörrel és illetékességgel rendelkezik az ESZB-megállapodás 32. cikk (1) bekezdésében felsorolt ügyekben.⁶

---

rendelet 7. cikk (2) bekezdése szerint *„[e]zt a rendeletet 2014. január 1-jétől vagy – amennyiben ez utóbbi a későbbi időpont – az egységes szabadalmi bíróságról szóló megállapodás hatálybalépésének napjától kell alkalmazni”*.

³ Az ESZB-megállapodásnak az Európai Unió hivatalos lapjában közzétett szövege [HL C/175/1 (2013.06.20.)] [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:42013A0620\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:42013A0620(01))

⁴ Eszerint az Unió intézményei: az Európai Parlament, az Európai Tanács, a Tanács, az Európai Bizottság, az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB), az Európai Központi Bank és a Számvevőszék.

⁵ Hasonló következtetésre jutott az EUB a szabadalmi bíróságra vonatkozó korábbi tervezet vizsgálatakor: Az EUB 1/09. sz., 2011. március 8-ai véleménye (ECLI:EU:C:2011:123) 71. pont.

⁶ *„A Bíróság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az alábbiak tekintetében:*

a) szabadalmak és kiegészítő oltalmi tanúsítványok tényleges bitorlása vagy azzal fenyegető cselekmények tárgyában indított keresetek és az ilyen ügyekben előterjesztett védekezés, ideértve a hasznosítási engedélyeket illető viszontkereseteket is;

b) szabadalmakkal és kiegészítő oltalmi tanúsítványokkal kapcsolatos nemleges megállapítás iránti keresetek;

c) ideiglenes és biztonsági intézkedések, valamint bírói rendelkezés iránt indított keresetek;

d) szabadalom megsemmisítése és a kiegészítő oltalmi tanúsítványok érvénytelenségének megállapítása iránti keresetek;

e) szabadalom megsemmisítése és a kiegészítő oltalmi tanúsítványok érvénytelenségének megállapítása iránti keresetek;

f) közzétett európai szabadalmi bejelentés által biztosított ideiglenes oltalom alapján benyújtott kártérítési vagy kártalanítási keresetek;

g) a találmánynak a szabadalom megadását megelőző hasznosításával, illetve a találmányra vonatkozó előhasználati joggal kapcsolatos keresetek;

h) az 1257/2012/EU rendelet 8. cikke szerinti, a hasznosítási engedélyért fizetendő ellenértékkel kapcsolatos keresetek; valamint

i) azon határozatokkal kapcsolatos keresetek, amelyeket az Európai Szabadalmi Hivatal az 1257/2012/EU rendelet 9. cikkében említett feladatainak elvégzése során hozott.” [ESZB-megállapodás 32. cikk (1) bekezdés]

„Az azon szabadalmakkal és kiegészítő szabadalmi tanúsítványokkal kapcsolatos keresetek tekintetében, amelyek nem tartoznak a Bíróság kizárólagos hatáskörébe, továbbra is a szerződő tagállamok nemzeti bíróságai rendelkeznek hatáskörrel.” [ESZB-megállapodás 32. cikk (2) bekezdés]

Az ESZB eljárása során az elé vitt ügyekben határozatait az alábbiakra alapozza:

- a) az uniós jog, beleértve az 1257/2012/EU és az 1260/2012/EU rendeletet is;
- b) a ESZB-megállapodás;
- c) az ESZE;
- d) a szabadalmakra alkalmazandó és valamennyi szerződő tagállamra nézve kötelező egyéb nemzetközi megállapodások; valamint
- e) a nemzeti jog. [ESZB-megállapodás 24. cikk (1) bekezdés]

Megjegyzendő, hogy az alkalmazandó jogra irányadó egyéb szabályok, illetve a figyelembe veendő nemzetközi szerződések alapján az ESZB-megállapodás 24. cikk (2) és (3) bekezdése kiter azokra az esetekre is, amikor az ESZB határozatait a nemzeti jogra alapozza, beleértve adott esetben a nem szerződő államok jogát is.

Az ESZB a helyi, regionális és központi divíziókból álló Elsőfokú Bíróságból és egy Fellebbviteli Bíróságból áll majd. *„Az Elsőfokú Bíróság határozata ellen a – részben vagy egészben – pereszes fél a határozatról szóló értesítés keltétől számított két hónapon belül fellebbezést nyújthat be a Fellebbviteli Bírósághoz.”* [ESZB-megállapodás 73. cikk (1) bekezdés] Az ESZB határozatai és végzései bármelyik szerződő tagállamban végrehajthatóak. [ESZB-megállapodás 82. cikk (1) bekezdés]

Az ESZB-megállapodás hatálybalépése a tizenharmadik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezésétől – azt a három tagállamot is beleértve, amelyben a megállapodás aláírásának évét megelőző évben (2012) a legtöbb európai szabadalom volt hatályban, azaz Németország, Franciaország, Egyesült Királyság – számított negyedik hónap első napján történik, vagy pedig a 1215/2012/EU rendelet azon módosításainak hatálybalépésétől számított negyedik hónap első napján, amelyek a rendelet ESZB-megállapodással való viszonyát rendezik. [ESZB-megállapodás 89. cikk] Az ESZB-megállapodást eddig 13 tagállam (Ausztria, Belgium, Bulgária, Dánia, Finnország, Franciaország, Luxemburg, Málta, Hollandia, Portugália, Szlovénia, Svédország és Olaszország) ratifikálta, de Németországban és az Egyesült Királyságban – amelyeknek csatlakozása döntő feltétel – a folyamat első esetben alkotmányjogi, második esetben pedig politikai szempontok megakadni látszik.

Az ESZB-megállapodás ezen jellemzőire tekintettel elmondható, hogy az alábbiakban részletezett konkrét alkotmányjogi probléma egy olyan nemzetközi szerződés kihirdetése kapcsán merült fel, amely

- a) nem tartozik az Európai Unió alapító szerződése közé, illetve ami nem minősül uniós jogi aktusnak, de amelynek kizárólag az Európai Unió tagállamai lehetnek részesei,
- b) egy, az uniós jog keretében létrehozott megerősített együttműködés hatékony végrehajtásának feltétele, és

c) egy olyan nemzetközi bírósági szervezetet hoz létre, amely

ca) egy adott – részben uniós jog, részben annak közvetítésével más nemzetközi megállapodás által körülhatárolt – ügycsoportban kizárólagos hatáskörrel rendelkezik,

cb) eljárása során az uniós jog, a részes tagállamok által – akár nem részes tagállamokkal vagy azok részvételével – kötött egyéb nemzetközi megállapodások és a nemzeti jog értelmezésére és alkalmazására is jogosult, és

cc) döntéseivel szemben a jogorvoslat kizárólag a felállítandó bíróság szervezetén belül biztosított.

III. Az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Az indítványban foglalt kérdések közös eredője az Alaptörvényben nevesített intézmények hatásköreit korlátozó vagy éppen elvonó nemzetközi szerződések kihirdethetőségének feltételeihez kapcsolódik. A problémakör szorosan összefügg a szuverenitás-átruházás határainak meghatározásával és az alkotmányos önazonosság témakörével.

Az Abtv. 38. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény rendelkezését akkor értelmezi, ha az értelmezés közvetlenül levezethető az Alaptörvényből. Az ismertetett konkrét ügyre és a kérelemben foglalt kérdésekre tekintettel az alkotmányjogi problémát az Alaptörvény egyes előírásaiból az alábbiak szerint tartom levezethetőnek.

1. Az ESZB-megállapodás nemzetközi jogi természete, mint előkérdés

Az ESZB-megállapodás fentiekben ismertetett jellemzői miatt egy sajátos nemzetközi jellegű megállapodásnak minősül, amely egyben uniós rendeletek hatálybalépésének előfeltétele.

„[A]z uniós jogalkotó annak érdekében, hogy a megtámadott rendelet rendelkezései alkalmazhatók legyenek, maga hagyta a tagállamokra egyrésztől több intézkedésnek az ESZE által rögzített jogi keretben történő elfogadását, másrésztől pedig az egységes szabadalmi bíróság felállítását, mely utóbbi, ahogyan az említett rendelet (24) és (25) preambulumbekkezdésében is szerepel, létfontosságú az ilyen szabadalmak megfelelő működése, az ítélkezési gyakorlat következetessége és az ebből fakadó jogbiztonság, valamint a szabadalom jogosultjai számára a költséghatékonyság biztosítása érdekében.”⁷

Azaz, a megerősített együttműködés keretében létrejött uniós rendeletek hatékony érvényesülésének előfeltétele az ESZB-megállapodás hatályba lépése. Az ESZB-megállapodás viszont jellegét tekintve nem uniós jogforrásként (rendeletként), hanem kormányközi nemzetközi szerződésként jött létre, amelynek azonban kizárólag az Unió tagállamai lehetnek részes felei.⁸

⁷ Az EUB C-146/13. sz., Spanyol Királyság kontra Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa ügyben 2015. május 5-én hozott ítélete (ECLI:EU:C:2015:298) 106. pont.

⁸ Megjegyzendő, hogy a jelenlegi szabályozási struktúrát nagyban befolyásolták az EUB 2011-es véleményében foglaltak: Az EUB 1/09. sz., 2011. március 8-ai véleménye (ECLI:EU:C:2011:123) 89. pont.

Ezért az ESZB-megállapodás kihirdetése, belső jogba való beépülése, alkotmányossági összefüggései kapcsán előkérdés lehet, hogy azt az uniós szuverenitás-transzfer keretében helyezhetjük el, vagy hagyományos nemzetközi szerződésnek tekintendő.

Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint hatáskörének szempontjából az uniós jog nem minősül az Alaptörvény Q) cikkében meghatározott nemzetközi jognak, az alapító szerződések, illetve azok módosításai pedig nem minősülnek nemzetközi szerződésnek, így a rájuk irányadó alaptörvényi mérce is eltérő. {3111/2015. (VI. 23.) AB határozat [41]-[43]}

Az első kérdés tehát, hogy az ESZB-megállapodás az Alaptörvény E) cikkének együttesen értelmezett (2) és (4) bekezdésének hatálya alá tartozik-e:

„(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján - az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig - az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja.

(...)

(4) A (2) bekezdés szerinti nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazáshoz az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

E jogalap alkalmazhatósága szempontjából az első releváns szempont az együttműködés kereteinek vizsgálata, azaz, hogy „a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján” történő hatáskörgyakorlásra kerülne-e sor. Az ESZB ugyanis – a korábban ismertetettek szerint – nem minősül az Európai Unió intézményének az EUSZ 13. cikke alapján. Megjegyzendő, hogy az alapszerződések egyes rendelkezései kapcsán az „Unió intézménye” fogalom kiterjesztő értelmezésére vonatkozó példák is kimutathatók az EUB gyakorlatában. Az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 340. cikk (2) bekezdése ugyan szintén „az Unió (...) intézményei” által okozott károkról beszél, de az EUB gyakorlata szerint az intézmények fogalma ebben az összefüggésben nem korlátozódik az EUSZ 13. cikkében felsoroltakra, hanem kiterjed mindazokra az intézményekre, amelyek az „Unió nevében és érdekében” járnak el. Mindezek alapján az intézmény fogalom alá tartozhat például az Európai Beruházási Bank⁹ vagy az Európai Ombudsman¹⁰ is. Hasonló szemléletmódon alapuló gyakorlat figyelhető meg a személyzeti rendelkezések vonatkozásban is.¹¹

⁹ Az EUB C-370/89. sz. Societe Generale D'Enterprises Electro-Mecaniques SA és Roland Etroy kontra Európai Beruházási Bank ügyben 1992. december 2-án hozott ítélete [EBHT 1992 I-06211] 15-16. pont: „It would be contrary to the intention of the authors of the Treaty if, when it acts through a Community body established by the Treaty and authorized to act in its name and on its behalf, the Community could escape the consequences of the provisions of Article 178 and the second paragraph of Article 215 of the Treaty, the intention of which is to reserve for the Court's jurisdiction cases involving the non-contractual liability of the Community as a whole towards third parties. The term 'institution' employed in the second paragraph of Article 215 of the Treaty must therefore not be understood as referring only to the institutions of the Community listed in Article 4(1) of the Treaty but as also covering, with regard to the system of non-contractual liability established by the Treaty, Community bodies such as the Bank.”

¹⁰ Az EUB (Törvényszék) T-209/00. sz., Frank Lamberts kontra Európai Ombudsman ügyben 2002. április 10-én hozott ítélete [EBHT 2002 II-02203], 49. pont. (Fellebbezés: C-234/02 P sz. ügy) „The

Mindazonáltal ezekben az ügyekben a kiterjesztő értelmezés inkább analógia alkalmazását jelenti az Unióval kapcsolatba lépő állampolgárok jogvédelmének kiteljesítése érdekében, így jelen esetben nem támasztják alá egyértelműen az EUSZ 13. cikkében foglalt taxatív felsorolástól való eltérést.

Ezen értelmezési bizonytalanságok miatt alappal merül fel a kérdés, hogy az EUSZ 13. cikke szerinti kifejezés azonos-e az Alaptörvény E) cikke szóhasználatával, másként fogalmazva, hogy az E) cikk (2) bekezdése szerinti „az Európai Unió intézményei útján” fordulathoz tulajdonítható-e olyan *sui generis* értelmezés, amely eltér az uniós alapszerződések fogalomhasználatától.

Szintén releváns körülmény, hogy az ESZB-megállapodást 25 tagállam írta alá (kimaradt Horvátország, Lengyelország és Spanyolország), és a megállapodás hatálybalépéséhez elegendő, hogy legalább 13 tagállam, közöttük pedig Németország, Franciaország és az Egyesült Királyság ratifikálja. Ezáltal kétséges lehet, hogy teljesül-e az E) cikk (2) bekezdésének „többi tagállammal közösen” fordulata.

Ezek a tényezők pedig döntően befolyásolhatják a megállapodás tartalmi minősítését is a szuverenitás-transzfer szempontjából: az ESZB-megállapodásnak a közvetlenül alkalmazandó uniós joghoz való szoros kapcsolódása ugyanis még nem feltétlenül alapozza meg az Alaptörvény E) cikkének felhívását; az európai uniós hatáskörök megváltoztatása a döntő tartalmi szempont.¹²

Court of Justice has in the past ruled that the term 'institution' used in the second paragraph of Article 288 EC must not be understood as referring only to the Community institutions listed in Article 7 EC. The term also covers, with regard to the system of non-contractual liability established by the Treaty, all other Community bodies established by the Treaty and intended to contribute to achievement of the Community's objectives.”

¹¹ Pl. az EUMSZ 342. cikk (az EKSz. korábbi 290. cikke) vonatkozásában az EUB (Törvényszék) T-117/08. sz., Olasz Köztársaság kontra Európai Gazdasági és Szociális Bizottság ügyben 2011. március 31-én hozott ítélete [EBHT 2011 II-01463] 32. pont.

„Tény, hogy a fenti hivatkozott „Les Verts”-ügyben hozott ítélet csak a közösségi intézményeket említi, és az EGSZB – amint azt a Törvényszék a fenti 29. pontban megállapította – nem tartozik az EK 230. cikkben említett intézmények közé. Mindazonáltal megjegyzendő, hogy az olyan szerv, mint az EGSZB, hatáskörrel rendelkezik olyan álláshirdetések közzétételére, mint amelyről az érintett ügyben szó volt. Márpedig ezen aktusok az állás betöltése feltételeinek megállapításával meghatározzák, hogy kik azok a személyek, akiknek a pályázata elfogadható, és így sérelmet okozó aktusnak minősülnek azon potenciális pályázók számára, akiknek pályázatát az említett feltételek kizárják (...). Ebből következően meg kell állapítani, hogy a harmadik személyekre joghatással járó aktusok elfogadására hatáskörrel rendelkező szervnek minősülő EGSZB helyzete hasonlít ahhoz, amelyben az Európai Parlament volt a fent hivatkozott „Les Verts”-ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben. Egy jogközösségben ezért elfogadhatatlan, hogy az ilyen aktusokkal szemben egyáltalán ne létezzon bírósági felülvizsgálat.”

¹² „A köztársasági elnök az Abtv. 36. § (1) bekezdése alapján nyújtotta be indítványát. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az EUIN-megállapodás nemzetközi jogi szerződésnek minősül. Az a tény, hogy az egyik oldalon az Európai Unió szerepel szerződő félként, nem jelenti azt, hogy az EUIN-megállapodás az Alkotmány 2/A. § értelmében közösségi jogi normának minősülne, hiszen nem az ún. alapító és módosító szerződések szerinti európai uniós, illetve európai közösségi hatásköröket változtatja meg, hanem az egyes tagállamok, illetve Izland és Norvégia viszonylatában létesít kötelezettségeket.” [32/2008. (III. 12.) AB határozat]

Az ESZB felállítására vonatkozó hatáskört az EUMSZ 118. cikkének jelenlegi szövege nem nevesít; az „a szellemi tulajdonjogok Unión belüli egységes oltalmát biztosító európai oltalmi jogcímek létrehozására, valamint egy uniós szintű központi engedélyezési, koordinációs és ellenőrzési rendszer megteremtésére”, illetve „az európai oltalmi jogcímekre vonatkozó nyelvhasználati rend” megállapítására ad felhatalmazást.¹³ Ha tehát nem teljesülnek az Európai Unió keretében történő hatáskörgyakorlás formális feltételei, a szuverenitás-transzfer sem értékelhető az Alaptörvény E) cikke alapján,¹⁴ ami döntően befolyásolja a kihirdethetőség alkotmányjogi környezetét.

Az E) cikk (2) és (4) bekezdésében foglalt feltételek ESZB-megállapodásra vetítése tehát azért fontos, mert determinálja a további tartalmi vizsgálat szempontjait. Az ESZB-megállapodás kihirdetése ugyanis alapvetően összefügg azzal a kérdéssel, hogy Magyarország uniós, illetve nemzetközi környezetben tett kötelezettségvállalásai hogyan, milyen mértékben és milyen feltételek mentén érinthetik az Alaptörvényben foglalt értékeket, alapelveket, intézményi struktúrákat.

Ezért amennyiben az ESZB-megállapodás kihirdetésére – a fent vázolt problémák értékelése alapján – az Alaptörvény E) cikk (2) illetve (4) bekezdése megfelelő jogalap, szükségesnek mutatkozik az alkotmányos önazonosság érintettségére vonatkozó, az Abh.-ban foglalt teszt lefolytatása. Ezzel az egyértelműen és közvetlenül az Alaptörvény értelmezésén alapuló elemzéssel biztosítható, hogy a szabadalmi ügyekben felmerülő jogviták elbírálásának újfajta eljárásrendje nem ütközik az alkotmányos intézmények és értékek Alaptörvényben tételezett rendjébe.

¹³ „Az EUMSZ 118. cikknek való megfelelésre vonatkozó e kötelezettségre tekintettel a szóban forgó megerősített együttműködésnek a szellemi tulajdonjogok egységes oltalmát biztosító európai oltalmi jogcímek létrehozására vonatkozó intézkedéseket kell elfogadnia.” Az EUB C-274/11. és C-295/11. sz., Spanyol Királyság és Olasz Köztársaság kontra az Európai Unió Tanácsa ügyben 2013. április 16.-án hozott ítélete (ECLI:EU:C:2013:240) 67. pont.

¹⁴ „A Lisszaboni Szerződés reformjai, ideértve az Európai Unió jogi személlyé válását is - minden jelentőségük ellenére - sem változtattak azon, hogy a Magyar Köztársaság tagállamként, azaz az Európai Unió tagjaként, de továbbra is önálló államként vesz részt az európai integrációban, amelyre a szükséges mértékben, a magyar kormány részvételével tárgyalt és az Országgyűlés által 2007. december 17-én 325 igen szavazattal, 5 nem ellenében és 14 tartózkodás mellett, azaz a minimálisan szükséges kétharmados arányt meghaladó többséggel ratifikált nemzetközi szerződéssel ruházott át az Alkotmányból eredő egyes hatásköröket, amelyek gyakorlása vagy továbbra is a többi állammal közösen - az európai uniós döntéshozatali szabályoknak megfelelően - vagy az Európai Unió intézményei útján történik.” [143/2010. (VII. 14.) AB határozat]

„Az Alkotmány hivatkozott rendelkezése felhatalmazást ad arra, hogy a Magyar Köztársaság olyan nemzetközi szerződést kössön, amely alapján egyes, Alkotmányból eredő hatásköreit az Európai Unió többi tagállamával közösen gyakorolhatja, illetve arra, hogy a hatáskörök közös gyakorlása az Európai Unió intézményei útján történjen. Ennek két korlátja van: (1) a hatáskörök közös gyakorlására az Európai Unió alapító szerződéseiből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig kerülhet sor; (2) csak egyes, Alkotmányból eredő konkrét hatáskörök közös gyakorlására ad felhatalmazást, vagyis a közösen gyakorolt hatáskörök terjedelme korlátozott” [61/B/2005. AB határozat]

Ez a kérdés akkor is felmerül, *ha az E) cikk (2) bekezdésében foglalt feltételek és az ESZB-megállapodás egymásra vetítésének eredményeként a megállapodás nem tekinthető az uniós szuverenitás-transzfer részének. Ekkor ugyanis a nemzetközi szerződéseken alapuló szuverenitás-transzfer pontos feltételei tisztázandók* olyan esetekre figyelemmel, amikor a nemzetközi szerződés az alkotmányos intézmények és értékek Alaptörvényben tételezett rendjét alapvetően érintené.

A továbbiakban ezen problémafelvetések részletes kifejtésére kerül sor.

2. Az uniós integrációval való összefüggés: az alkotmányos önazonosság érintettsége

Elsőként azt a scenáriót szükséges megvizsgálni, ha egy, az ESZB-megállapodáshoz hasonló, az indítványban részletezett tulajdonságokkal rendelkező, nemzetközi bírói fórum létesítésétől szóló megállapodás – uniós joggal való szoros összefüggésére, továbbá az E) cikk (2) és (4) bekezdésében foglalt feltételek teljesülésére figyelemmel – az uniós szuverenitás-transzfer részének minősülne.

Ekkor a megállapodás és az Alaptörvény bírói hatalomról szóló 25. cikkének viszonya az alkotmányos önazonosság szempontjából merül fel kérdésként. Egy ilyen megállapodás révén ugyanis a magyar bírósági struktúrában következne be olyan változás, amely nem az Alaptörvényben és sarkalatos törvényekben foglalt szabályozásra vezethető vissza. Szintén fontos kapcsolódási pontot jelent, hogy ezáltal a magyar bíróságok magánjogi jogvitákra fenntartott igazságszolgáltatási monopóliumban következne be változás: a megállapodás hatásában kivenne egy jelentős ügycsoportot a magyar bíróságok joghatósága alól, és azt a kizárólagos hatáskörrel rendelkező ESZB feladatkörébe utalná.

Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban a „bírói hatalom elismerését” az alkotmányos önazonosság részeként értékelte. *„Magyarország alkotmányos önazonossága nem statikus és zárt értékek jegyzéke, ugyanakkor több olyan fontos összetevője kiemelhető példálódzó jelleggel, amelyek azonosak a ma általánosan elfogadott alkotmányos értékekkel: a szabadságjogok, a hatalommegosztás, a köztársasági államforma, a közjogi autonómiák tisztelete, a vallásszabadság, a törvényes hatalomgyakorlás, a parlamentarizmus, a jogegyenlőség, a bírói hatalom elismerése, a velünk élő nemzetiségek védelme. Egyebek mellett ezek történeti alkotmányunk olyan vívmányai, amelyek az Alaptörvény és általa a magyar jogrendszer nyugszik.”* {Abh. [65]}

Egy, az ESZB-megállapodáshoz hasonló nemzetközi megállapodás több szempontból érintheti a bírói hatalom gyakorlásának szervezeti követelményeit, alapvető intézményi struktúráit, amelyeket az Alaptörvény 25. cikke határoz meg. Az Alaptörvény releváns rendelkezései az alábbiakat mondják ki a bírói hatalom gyakorlásáról:

„(1) A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A legfőbb bírósági szerv a Kúria.

(2) A bíróság dönt

a) büntetőügyben, magánjogi jogvitában, törvényben meghatározott egyéb ügyben;

b) a közigazgatási határozatok törvényességéről;

c) az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről;
d) a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról.

(3) A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.

(...)

(8) A bíróságok szervezetének, igazgatásának és központi igazgatása felügyeletének, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg.”

A bírói hatalom terjedelme az Alaptörvény 25. cikkének a hatalom megosztásának elvéről szóló C) cikk (1) bekezdésével együttesen történő értelmezésével bontható ki. Eszerint a bírói hatalom az állami hatalomnak az a megnyilvánulása, mely az erre rendelt szervezet útján a vitássá tett vagy megsértett jogról – törvényben szabályozott eljárás során – kötelező erővel dönt. {3116/2016. (VI. 21.) AB határozat [38]}

A tárgybeli esetben egy adott ügycsoportban (az ügy egyedi körülményeitől függetlenül, pusztán az ügy tárgyára tekintettel) történne általános érvényű (kötelező és kizárólagos) hatáskör-átruházás mind a fórum, mind az alkalmazandó jog tekintetében. Vitathatatlan tény, hogy a jogrendszerben léteznek olyan megoldások, amelyek alapján egy adott ügyben vagy külföldi anyagi jog alkalmazandó vagy a külföldi fórum jár el, ez azonban az ügyek egyedi sajátosságaira tekintettel történik (pl. nemzetközi magánjog) és/vagy nem kizárja a magyar fórumok eljárását, hanem csak kiegészíti azt. Egy olyan megállapodás esetében, amelynek eredményeként – az uniós jog hatékony érvényesülése érdekében – egy adott ügycsoportban teljesen megszűnne az Alaptörvényben tételezett magyar bíróságok eljárási lehetősége, kérdésessé válhat, hogy a közös hatáskörgyakorlás sérti-e Magyarország alkotmányos önazonosságát.

Elengedhetetlennek mutatkozik a szervezeti szempontok vizsgálata is: Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése alapján a legfőbb bírósági szerv a Kúria. Az Alaptörvény a Kúria feladatává teszi, hogy biztosítsa a bíróságok jogalkalmazásának egységét, és ugyanígy bíróságokról szól akkor, amikor rögzíti, hogy azok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el, továbbá amikor sarkalatos törvényi szabályozásra utalja a bíróságok szervezetének és igazgatásának részletes szabályait. Logikusnak tűnne mindezek alapján tehát az a következtetés, hogy az Alaptörvény rendszerében csak olyan fórum minősülhet jogvitát kötelezően elbíráló fórumnak (bírósnak), amelyet a sarkalatos törvényi szabály nevesít, és amelyre nézve a Kúria jogegységi határozatot hozhat. Az indítványban részletesen bemutatott fórum azonban ilyen értelemben nem a Kúriának alárendelten működne, ami akár úgy is értelmezhető, hogy teljes egészében az Alaptörvényben meghatározott bírósági rendszeren kívüli szereplőként járna el magyar jogalanyok ügyeiben. [Ez egyúttal azt is jelenti, hogy az ESZB nem tartozna sem az Országos Bírósági Hivatal igazgatása alá, működése nem kapcsolódna az Országos Bírói Tanácshoz. E fórum bíráinak kinevezése továbbá elválna az Alaptörvényben tételezett és sarkalatos törvényben részletezett rendtől az ESZB-megállapodás 15-19. cikke alapján.]

A Kúria kiemelt alkotmányos szerepe a nemzetközi fórum jogértelmezésével kapcsolatban is vet fel problémákat. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése a Kúriának, mint a bírósági hierarchia csúcsszervének alkotmányos feladatává teszi, hogy biztosítsa a bíróságok jogalkalmazásának egységét {3098/2016. (V. 24.) AB határozat [36]; 11/2015. (V. 14.) AB határozat [29]}, így a Kúria a jogszabályoknak egységesen és kötelezően alkalmazandó tartalmat adhat. {13/2013. (VI. 17.) AB határozatban [41]} Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata értelmében továbbá a bíróságok az igazságszolgáltatás során kötelesek figyelembe venni az Alaptörvényt és annak autentikus értelmezését, ahogy azt a védelmére hivatott legfőbb szerv, az Alkotmánybíróság meghatározta. {3/2017. (II. 21.) AB határozat [20]}

Az ESZB-megállapodás 24. cikk (1) bekezdése alapján az ESZB akár a magyar jogot is alkalmazhatná, kérdéses azonban, hogy az Alaptörvényben nevesített kúriai jogegységi határozatok vagy az Alkotmánybíróság határozatai (pl. alkotmányos követelmény) kötnék-e. A válasz vélhetően nemleges, hiszen a megállapodás szerint a magyar jogalanyok ügyében lefolytatott eljárás mind az alkalmazandó anyagi és eljárási jog tekintetében, mind adott esetben fizikailag elválna a magyar bírósági jogalkalmazás rendszerétől.

Az Alaptörvény 25. cikkének sokrétű érintettsége miatt szükséges ezért az Alaptörvény értelmezése révén annak megállapítása, hogy amennyiben az ESZB-megállapodáshoz hasonló tulajdonságokkal rendelkező nemzetközi szerződés az E) cikk (2) és (4) bekezdésének hatálya alá tartozik, annak kihirdetése felvetné-e az alkotmányos önazonosság sérelmét.

Másként fogalmazva, eredményezhet-e alaptörvény-ellenességet egy, a petitumban foglalt tulajdonságokkal rendelkező nemzetközi szerződés – az E) cikk (4) bekezdése által biztosított legitimáció melletti – kihirdetése az Alaptörvényben tételezett bírósági struktúra megbontása, hatáskörök végleges elvonása miatt.

2. A nemzetközi szuverenitás-transzfer

Abban az esetben, ha az ESZB-megállapodáshoz hasonló szerződés nem illeszthető az uniós szuverenitás-transzfer keretei közé (azaz, tulajdonságai alapján rá az Alaptörvény E) cikkének együttesen értelmezett (2) és (4) bekezdése nem alkalmazható), akkor annak kihirdetése kapcsán nem csak az alkotmányos identitással, hanem a nemzetállami szuverenitással kapcsolatos aggályok is felmerülnek. Ekkor ugyanis a megállapodást, annak minden fent részletezett sajátosságával, bírói hatalmat, illetve az Alaptörvény 25. cikkét alapjaiban érintő tulajdonságával együtt a nemzetközi szerződések belső jogba való beépítésére irányadó rezsimben kellene elhelyezni.

Az Alaptörvény értelmezését igényli ezért, hogy milyen feltételek mentén hirdethető ki egy olyan nemzetközi szerződés, amely mind az Alaptörvényben tételezett bírósági szervezeti és hatásköri struktúrát, mind sarkalatos törvényi tárgyköröket alapjaiban érint.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján egyértelmű, hogy a nemzetközi jog szuverenitást korlátozó hatása nem valamely államok feletti jogrend által valósul meg, hanem az állam önkorlátozása által: „[a]z állam önkorlátozása fejeződik ki a nemzetközi szerződések létrehozásában, valamint az azokhoz való csatlakozásban. A 36/1999. (XI. 26.) AB határozat is utal arra, hogy „az államok szuverenitásukat nemzetközi szerződéssel, vagy belső elhatározásból - megfelelő szintű jogszabállyal - korlátozhatják”. [5/2001. (II. 28.) AB határozat; hasonlóképpen: 143/2010. (VII. 14.) AB határozat] Ez következik az Alaptörvény R) cikkéből is. Ennek (1) bekezdése szerint „[a]z Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja”. Ugyanezen cikk (2) bekezdése szerint pedig „[a]z Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.” Ezek az alaptörvényi tételek egyértelműen rögzítik, hogy az alkotmány a jogrendszer alapja, az alkotmányos intézmények legitimációs forrása. Éppen ezért a szuverenitás korlátozása belső jogi legitimációjának megteremtésére az alkotmányos jogrend hivatott. [5/2001. (II. 28.) AB határozat]

Ez a megállapítás következik az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdésének értelmezéséből is. Eszerint „Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.” A nemzetközi szerződésbe foglalt alapelvek és a nemzeti alkotmányos rendszerek összhangját tehát biztosítani kell. [61/2011. (VII. 13.) AB határozat]

Ebben a szellemben állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy „a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangjának biztosítása - minden „vállalt” nemzetközi kötelezettségre vonatkozik, az általánosan elismert szabályokra is. Másrészt az összhangot az egész belső joggal biztosítani kell, az Alkotmánnyal is. Az Alkotmány 7. § (1) bekezdése tehát az Alkotmány, a nemzetközi jogból származó szerződéssel, vagy közvetlenül az Alkotmánnyal vállalt kötelezettségek, valamint a belső jog összhangját követeli meg; az összhang biztosításában figyelemmel kell lenni mindegyikük sajátosságaira.” {1/2013. (I. 7.) AB határozat [28]; 53/1993. (X. 13.) AB határozat}.¹⁵

A vállalt nemzetközi kötelezettségek Alaptörvénnyel való összhangjának szükségességét támasztja alá az Abtv. 23. § (3) bekezdése is, amely az Alkotmánybíróság hatáskörébe utalja a nemzetközi szerződés vagy annak valamely rendelkezése Alaptörvénnyel való összhangjának előzetes vizsgálatát.¹⁶ A kihirdetett nemzetközi szerződéseknek tehát hézagmentesen illeszkedniük kell a magyar Alaptörvény által meghatározott keretekbe, ide értve a tartalmi elemeket és a kihirdetés formai követelményeit, ez ugyanis alapvető feltétele annak, hogy

¹⁵ Ezt erősítette meg a büntetőjogi legalitás alkotmányos elvének nemzetközi kontextusban történő értelmezésével kapcsolatban is: „Az államok egyre intenzívebbé váló büntetőjogi és igazságszolgáltatási együttműködése sokasodó, a magyar állam által elfogadott nemzetközi jogi és európai jogi normáinak meg kell felelniük a magyar Alkotmány követelményeinek, mindenekelőtt a büntetőjogi legalitás követelményeinek, amelyek kiemelkedő fontosságára, alkotóelemeire, illetve teljesülésük elengedhetetlen feltételeire az Alkotmánybíróság számos határozatában rámutatott.” [32/2008. (III. 12.) AB határozat]

¹⁶ „Ez a hatáskör azt biztosítja, hogy az Alkotmány alapján a szerződéskötési eljárásban részt vevők a nemzetközi jogi kötelezettség vállalását megelőzően kezdeményezhessék a megkötendő nemzetközi szerződés általuk alkotmányosan aggályosnak tartott rendelkezései alkotmánybírósági vizsgálatát.” [7/2005. (III. 31.) AB határozat]

teljesüljön a „nemzetközi jog és a magyar jog összhangjának” Alaptörvény Q) cikkében foglalt alapelve. [Vö. 54/2004. (XII. 13.) AB határozat]

Mindazonáltal a szuverenitás-korlátozás részleteivel kapcsolatban az Alaptörvény mindössze egy szabályt ad: az E) cikk együttesen értelmezett (2) és (4) bekezdésében. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy az E) cikk (4) bekezdése szerinti szuverenitástranszfer tartalmú szerződések kötelező hatályának elismerésére az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával kerülhet csak sor, és ezzel „alkotmányosan nem lenne összeegyeztethető olyan megoldás, amely a szuverenitástranszfer időbeli késleltetésére vagy feltételhez kötésére hivatkozva, csak egyszerű többséget kívánna a ratifikációs eljárásban, illetve esetleg a többlet kötelezettségvállaláshoz időzítve kívánná csak meg az Országgyűlés kétharmados támogatását.” [22/2012. (V. 11.) AB határozat] Az Alaptörvény azonban nem ad tételes szabályt arra, hogy az Alaptörvényben foglalt struktúrákat, alkotmányos intézményi hatásköröket érintő nemzetközi szerződés kihirdetésének vannak-e speciális feltételei.

Márpedig az E) cikk (4) bekezdésében foglalt helyzettől – a szuverenitás-transzfer lényegét tekintve – nem kezelhető ettől eltérően az a helyzet, amikor a nemzetközi szerződés olyan mértékű szuverenitás-korlátozással jár, amely egyes alkotmányos intézményeket megillető hatáskör elvonását jelenti más állam vagy szupranacionális szervezet, illetve nemzetközi együttműködési mechanizmus javára. Ellenkező esetben ugyanis egy, az ESZB-hez hasonló nemzetközi bírói fórumot létesítő nemzetközi szerződés kihirdetése az E) cikk (4) bekezdése szerint (azaz az Európai Unió keretében megvalósuló együttműködés esetén) több alkotmányos garanciát, magasabb legitimációs szintet igényelne, mint egy *sui generis* nemzetközi együttműködés létrehozása. Márpedig a két esetkör a szuverenitás átadása oldaláról nézve mindössze a transzfer „fogadó fele” tekintetében különbözik, ugyanakkor a szuverenitásról való lemondás mértékének („minőségének”) szempontjából megegyezőnek tűnik. Ezen érvelés elfogadása esetén levezethetőnek kell lennie az Alaptörvényből azoknak a sajátos követelményeknek, érvényességi kellékeknek, amelyek az Alaptörvény tételes rendelkezéseit vagy az alkotmányos identitást érintő szuverenitás-transzferhez társulnak.

Ez – értelmezéstől függően – magában foglalhatja azt is, hogy az alkotmányos identitással össze nem egyeztethető nemzetközi szerződés nem hirdethető ki, vagy, hogy az Alaptörvényben tételezett intézményi és hatásköri struktúra csak olyan formában módosítható, illetve írható felül nemzetközi szerződéssel, ahogy erre a belső jogban is mód lenne (alaptörvény-módosítással, sarkalatos törvénnyel, illetve az ezekhez megkövetelt eljárási garanciákkal).¹⁷

¹⁷ Ez az értelmezés összhangban állna az Alkotmánybíróság által az európai uniós szuverenitástranszfer határaival kapcsolatban kifejtettekkel: „A gyakorolt államhatalom nem korlátlan hatalom, a parlament csak az Alaptörvény keretei között tevékenykedhet, hatalmának korlátait az Alaptörvény rendelkezései határozzák meg [Vö. 2/1993. (I. 22.) AB határozat, ABH 1993, 33, 36.]. Mindaddig, amíg az Alaptörvény B) cikke a független, szuverén államiság elvét tartalmazza és a közhatalom forrásaként a népet jelöli meg, ezeket a rendelkezéseket az E) cikk szerinti uniós klauzula nem üresítheti ki.” {Abh. [59]}

Annak részletes követelményei, hogy ezt a megfelelőséget az Alaptörvényben tételezett struktúrák, feladatkörök, alapelvek érintettsége esetén hogyan kell a jogalkotónak biztosítani, csak áttételesen vezethető le az Alaptörvényből; pontos tartalmának kibontása ezért jelen indítvány tárgya.

IV. Kérelem

A fentiek alapján kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezéseinek értelmezésére irányuló eljárás lefolytatására.

Budapest, 2017. július „17.

Tisztelettel:

Dr. Trócsányi László

